

**Рекомендації Уповноваженого із захисту державної мови
щодо окремих питань застосування української мови як державної у
діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування
(в частині найменування, перейменування, унормування назв
географічних об'єктів та об'єктів топоніміки населених пунктів)**

Збройна агресія Російської Федерації проти України актуалізувала необхідність якнайшвидшого подолання наслідків російського імперського минулого та тривалого лінгвоциду Росією української мови (зросійщення), одним з проявів якого є закорінення у назвах географічних об'єктів та об'єктів топоніміки населених пунктів російськомовних слів. Це призвело до того, що до цього часу офіційно вживаються та присвоюються при найменуванні чи перейменуванні географічних об'єктів та об'єктів топоніміки назви, які не відповідають вимогам законодавства про державну мову, оскільки не відповідають стандартам української мови.

Відповідно до положень статті 1 Закону України “Про географічні назви” найменування та перейменування географічних об'єктів - присвоєння назв географічним об'єктам відповідними органами державної влади або органами місцевого самоврядування; унормування географічних назв - вибір найбільш вживаних і прийнятних географічних назв та визначення їх написання мовою, якою вони вживаються, **за встановленими правилами.**

Положеннями статті 6 Закону України “Про географічні назви” встановлено, що географічні назви виконуються державною мовою. Застосування мов у географічних назвах визначає Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Частиною першою статті 41 Закону України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” передбачено, що географічні назви, а також назви скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів та інших об'єктів топоніміки населених пунктів виконуються державною мовою.

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 14.07.2021 № 1-р/2021 зазначив, що українська мова є невіддільним атрибутом Української держави поряд із Державним Прапором України, Державним Гербом України та Державним Гімном України, а також що “застосування української мови має відповідати стандартам державної мови. Порушення стандартів і порядку застосування української мови є неприпустимим”. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на всій території України, остаточним і не може бути оскарженим

Використання російськомовних слів або їх коренів у словотворенні замість українськомовних слів є порушенням стандартів української мови, зокрема українського правопису.

Враховуючи зазначене, офіційне застосування російськомовних слів чи їх коренів замість україномовних слів у назвах географічних об'єктів, об'єктів топоніміки населених пунктів не відповідає чинному законодавству. З огляду на це існує необхідність унормування окремих назв географічних об'єктів та об'єктів топоніміки населених пунктів.

Особливо важливо наголосити, що є неприпустимим використання російськомовних слів або їх коренів у словотворенні замість українськомовних слів при прийнятті рішень про найменування чи перейменування географічних об'єктів та об'єктів топоніміки населених пунктів.

Відповідно до положень статті 7 Закону України “Про географічні назви” найменування та перейменування географічних об'єктів у межах визначених законом повноважень та відповідно до вимог цього Закону здійснюються:

Верховна Рада України - щодо найменування та перейменування одиниць адміністративно-територіального устрою України (шляхом внесення змін до Конституції України, населених пунктів і районів, а також географічних об'єктів, створених за рішеннями Верховної Ради України;

Кабінет Міністрів України - щодо географічних об'єктів, створених відповідними рішеннями Кабінету Міністрів України, географічних об'єктів, розташованих на територіях декількох одиниць адміністративно-територіального устрою України, а також географічних об'єктів Землі, відкритих або досліджених українськими дослідниками і вченими за поданням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань географічних назв;

Київська та Севастопольська міські ради - щодо географічних об'єктів, розташованих на території міста, у випадках та в порядку, встановлених відповідними законами;

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні ради - щодо географічних об'єктів, розташованих на території кількох районів у межах відповідно Автономної Республіки Крим чи області;

районні ради - щодо географічних об'єктів, розташованих на території кількох сіл, селищ чи міст у межах відповідного району;

сільські, селищні, міські ради - щодо географічних об'єктів, розташованих відповідно на території села, селища, міста.